

Bâurg San Pîr

Al dé d incû, chi pâsa par la strè bulgnaisa *via del Borgo di San Pietro*, al câta di gran palazón mudèren èlt zénc o sî pian. Dal 1955 un giornèl bulgnais al publiché una fotografî ed sta strè, digând che ai èra vló dâl tonelè ed pardézz da strumnèr in tèra par môd che chi palazón i stèssen in pî. Ecco, tòtt cal pardézz adruvè par tirèri só, al m à fât vgnîr in mänt che là sâtta ai é suplé par sänper un bèl vanizén ed stòria dal nòster pòpol, d usànz, ed vétta d pôvra zänt.

Tótta la purziàn ed cla strè ch'la vâ dala ví Inêrio fén al santuèri dla Madòna dal Bâurg (la Madunénna cantè da Quinto), col sâu caslatti bâsi e i sù purdghén bûr, la fó fiché zâ dal bunbardamänt di 23 ed mâz 1944 e anc al santuèri al n arivé brîsa d âura ed salvères.

I dîsen che sta strè la nasé in quall di XIII sêcol, in cla zòna ch'l'èra ed proprietè dla catedrèl ed San Pîr e quasst l é al mufiv dal sò nómm. Äl cà äli èren un canpiunèri ed misèria, chi andèva a stèr lé an avèva un góbbi ch'al s inzuchéss in cl èter: i èren fachén ch'i lavurèven un dé sé e sî nâ, artigianétt, lèder da mécca, tabachénni, sugèt ch'i canpèven con di stócc e barlócc, pôvri scâi, lavandèri, sulfanèr, arzdauri sänper in lît col dsnèr e la zanna, popolàn con un'ónnica risâursa: la sghéssa. Però i fónn pròpi sti burghigiàn bulgnis pió puvrétt che Dän Mièna (ch'al sunèva la massa con un càpp), che ai 8 d agâsst dal 1848 i ciapènn stanghètt e furchè e i fénn tajèr la lâza ai crócc dl'Austria ch'i vlèven fèrla da padrón.

Quí dal Bâurg San Pîr i èren ciamè pròpi Burghigiàn e quí pió dezîs stra d làur i èren ciamè *i Bûli*. Äl sâu dòn, brîsa manc dezîsi e con la fâza dûra, *le Bûle*. Quissti i èren tòtt sugèt ch'i n avèven pûc di spécc' e manc di baratè e dèri fastîdi o fèri di dspèt l èra priglaús. Par zónta, *Bûli e Bûle* i s arcgnusèven dal sò môd d amanvères, cóm s'i avèssen una spèzie d unifaurum. Dànca, al *Bûlo* l avèva una sacâna culurè, camîsa bianca, fâsa zelèsta in zintûra, garòfen a scavalózz dl'uraccia, cióff fòra dal genèsi e

brèg a canpèna. E sänper un bèl curtèl in bisâca. La *Bûla* la tgnèva i cavî col pipóll, un siâl ala spagnòla, socuanti stanèl bianchi ónna in vatta a cl'ètra, stivalétt culâur d arvajja col tâc èlt, una bèla scalvadûra e al bósst strécc pr avair un zinturén sutîl.

Zertón i an détt che sti sugèt i psèven arvisères a di mafiûs, mo mé a n sän brîsa d acòrd parché, dnanz a di intervènt ed puliziût e carabinieri i n s arvultèven mâi es i la tulèven pèrsa. Pò i avèven sänper sâul una paròla: la solidarietè. I èren sänper in âurden a dèr una man a quí con dimónndi fiû, a chi avanzèva a spâs, a chi avèva dâl dsgrâzi in famajja.

A n vói brîsa dscurdèrum che int al Bâurg San Pîr ai èra néd anc dû parsunâg' che chi é manc zâuven l é arivé d âura ed cgnóssri: Marién al zupén (*Mario Medici*) e Quinto Ferèri.

A v salût tòtt, burghigiàn d una vòlta! Bulâggna l'â da èser urgugliâusa ed vuèter. Adès, près a qualla di vûster ténp, l'é una Bulâggna canbiè cóm dal dé ala nòt, pròpi prezîs al canbiaziàn ch'ai é vgnó in tòtt al mând. Fòrsi l'é gióssta ch'la séppa acsé, parché un mând ch'al stà fairum e an cambia mâi an s é mâi vést. A spêr sâul che i vûster ténp, ä vòstri usànz, la vòstra vétta, la vòstra strè d alâura, i n vâghen brîsa dspèrs almânc dala memòria di bulgnis manc quajón.

La Taraghéggna

Al bûlo e la bûla (A. Majani)

“Andè bän int al canèl 2019”

Sé, ai 22 ed zógg al pèr pròpi ch'avâmen avèrt al rastèl dla nòstra “Arena del Navile”. A dégg quasst parché pr una móccia ed tänp a sän stè in fòrsi, par ví d una burocrazî inpusébbil e aruganta, ch'al pèr ch'i fâghen apòsta par fèr in manîra che la zänt i n pòsen brîsa catères, dscàrrer, mo sâuratótt pinsèr!

Pr intànt bisâggna ch'a dégga sóbbit cus'ai é stè d nôv par la platè: “*in ossequio alle disposizioni di legge, la platea dell’Arena del Navile potrà ospitare un massimo di duecento sedie*”. Sé, aví pròpi lèt pulid! Dusânt scrân e gnanc ónna de pió e l é pruibé purtèrsla da cà o pîz ancâura, *sottrarla dai tavoli preposti alla consumazione di cibi e bevande*. Avív capé?

Mo nuèter, nonostànt tòtti äl pruibiziàn ch'i stròlghen quí ch'i cmànden, nonostànt äli arparèl, äl munaid vèci, i getón telefònic ch'a catän int al zucân ed vaider, nonostànt la pòca educaziàn ed zèrt spetadûr, nuèter avän tirè d lóng, prezîs al prémm dé, i 22 ed zógg dal 2004 quand, dâpp avair inaugurè al Pânt dla Biànnda restaurè, a fénn fèsta pròpi lé dnaz ala vècia cà dal *Sostegno Grassi*, con la speranza che un dé la pséss dvintèr nòstra...

Fèn a incû an i é stè gnént da fèr, anc parché al Demâni, ch'l é al padrån ed chi quâter mûr melmèss, al dmanda una sgrinbalè ed bajûc. A quissti ai é pò d'azunteri quí par métt a pòst incòsa (dai 400 ai 500 mélla èuro...), parché la Sovrintendänza däl Bèli Èrt la vòl che chi mûr i vâzen uriginèl e stièvo!

Intànt ai pâsa i ân, brîsa sâul par cla cà mo anc e sâuratótt par nuèter e i nûster insónni...

Fausto Carpani

La cà dal Sustàgg di Gràs

I racónt dal chèp-masster

Al muradâur ch'an ridêva mâi

Dâpp la guèra a Curgèla l'inpraisa "Fratelli Rizzi" l'arzé la cumassa ed tirèr sò i bâgn pòbblic: dâzz, cèssò e tènni da bâgn i fónn méss acsé a dispuiziàn dla zânt, sänza ch'i avèssen l'òblig d andèr in Pustèrla, in *Montegrappa* o sätta al vultàn dal Pudstè, tòtt sît in dóvv una vòlta ai èra ed sti sarvézzi popoler.

Stramèz ai muradûr ch'i dipindèven dal'inpraisa ai n èra ón ch'an fèva mâi bâcca da rédder, gnanc s'i i avèssen fât ä ghèttel. Sänper sèri, al lavurèva in giàca e cravâta, sänper fté ed naigher, con ä schèrp sänper lósstri anc s'al lavurèva in mèz ala pällver.

Chi èter muradûr, ch'i avèven rispèt e quèsi sudiziàn par st òmen pén ed dignitè, una vòlta i s atintènn ed dmandèri al mutív dla sò mîs e dla sò serietè. L'arspòsta la fó quassta:

- *Mé a n ò inción mutív par rédder. I m an mazè mî fiòla...*

Cal muradâur al s ciamèva *Bandiera* e sò fiòla *Irma*, la partigèna *Mimma*.

Stefano Gardini

Par trî liber ed filòsofi

Al profesâur Adâm Cursén l'èra ón di profesûr pió in véستا dal Licèò Clásic Galván in Stra Castión. Al riusèva a fères vlair bän dai sù studènt parché, anc s'l avèva da insgnèr una matèria nujâusa cme la Filòsofi, l'èra bän ed creèr una curänt ed cunplizitè con tótt la cläs, fagàndes tgnîr drî con la mäsima atenziàn e äli àur ä vulèven ví sänza che i studènt i s n adèssen. Al stèva ed cà pôc dscòst, zírca a metè ed Stra Stèven, int un paláz nòbil dal méll e sizänt, con i sufètt afreschè. Una schèla lèrga e còmda la purtèva int na gran lòza al prémm pian, in duv ai èra quâter pôrt d etertànt ancuilén. Un gran bèl zardén cundumignèl intèren ai parmitèva, con al bèl tänp, d andèrs a méttir a sèder int al sidèlli atàis ala funtèna par gustèrs äi sâu letûr.

L avèva al sò stûdi pén ed liber antíg ed gran valâur, ch'al s èra cunprè pôc ala vòlta in tant ân. Al s èra maridè da zâuven con la Sufi, la fiòla d un gruséssta dal marchè dla frûta, che con i ân e dimónndi sbózz l'èra dvintè un sgnurân. La Sufi l'èra una dòna ala bôna, ch'l'èra fâta par tgnîr drî ala famajja, sänza méttres di pinsîr inteletuèl. Al l'avèva spusè, parché al

s èra inamurè cme un gât räss ed cla bèla ragazèla, sänza fèr chès ala sò dòta, anc s'ai é da dir che cl apartamânt l'èra stè un gran bèl regâl ed nòz.

Dal matrimòni ai èra nèd Gigén, un bèl mastièn ch'l'èra dvintè al padràn d cà. La Sufi l'andèva fòra ed sentimânt par cal fiòl che però, dvintànd grand, al s guastèva sänper de pió, tulandla a gòder pr al tròp bän ch'la i vlèva. Cal vagabàndd, a quèsi dsnòv ân, l'èra ancâura scrètt ala secànnda licèò d un Istitût privè a zânt mèter da cà e, par zònta, l'èra sänper drî a dmandèri di bajûc, cme s'l avèss äi bisâc sbusanè.

I avèven ereditè anc un sît da cuntadén, con l ûs d una caslatta ed banda dala cà dal mezèder, a Castèl di Brètt, dóvv tótt la famajja l andèva a pasèr l estèd. Al profesâur però, l'èra dimónndi antepàtic al can da guèrdia ch'an l avèva mâi arcgnusó cme al padràn dal sît da cuntadén e, tótti äi vòlt, al tintèva ed muşghèrel.

Un dé, in st mänter ch'al girèva par na cavdâgna lizànd un liber, al fó muşghè int al cûl da cal rabâi e acsé ai tuché d andèr a fères vâdder dal Prânt Sucâurs dal Sant'Àursla, par l'antirábica. Al pirdé tótt la maténna e invèzi ed turnèr sóbbit in canpâgna, al dezidè d andèr in Stra Stèven. L avèva un pô ed nustalgî pr i sù liber e anc vójja ed stèr ala mezalûs dal sò stûdi, par méttir in àurden i sù pinsîr sâura cal fiòl acsé scansafadíg. La chèlma dal zänter d estèd l'èra par ló una medgènnna e al dezidè ed fèr un girtén par Piâza Mazâur pr arfèrs i ûc'.

Quand al turné in cà, mitànd a pòst la librarî, al s n adé ch'ai manchèva trî liber inpurtànt! Pusébbil che Gigén as i fòss purtè drî par preparèrs al esâm ed riparaziàn? Al pinsè:

- *A n i cradd gnanc s'a vadd, però a st mândd, däl vòlt ai suzèd anc di mirâcuel. Vût vâdder che l à méss la tèsta a pòst?* - e con cla bèla speranza in tèsta, l andé a lét.

La maténna dâpp ai arivé una telefonè dal sò amîg Luziàn, ón di librer pió inpurtànt ed Bulâggna, ch'ai gé d andèrl a catèr parché l avèva di bì pîz da mustèri. La gulusitè pr i liber al le fé partîr cme una bâla da stiòp sänza méttres gnanc la cravâta. Quand Luziàn al le vdé, ai spieghé ch'al l avèva ciamè pr un suspèt ch'l'èra quèsi una zertazza: un amîg ed Gigén, una gran bróttta fâza che ló al le cgnû

sèva pulid, l avèva provè ed vandri trî liber ed gran valâur. Ló al s èra fât dèr un pô ed tänp par dezider se cunprèri o nâ, digandi ed turnèr dâpp a dû dé.

- *Adès a t i fâg vâdder, mo mé a cradd ch'i séppen i tû.*

Ai mité in vatta al bancân, ón ed banda a cl èter: l'òc' espèrt dal sò amîg l avèva vést bän, i èren pròpi i sù! Adès bsugnèva strulghèr un mòd par fèr un buridân a cal dsgraziè ed sò fiòl, sänza andèr a rîsg d na dnònzia.

Al taché a pinsèr e tòtt int un mumânt ai véns in mänt che al sò amîg maresiäl Dal Mânt, cgnusó in ucaziàn ed divèrs colòcui pr al fiòl ch'l'èra scrètt al Licèò, al psèva dèri na man par turnèr a méttir in scuèder cal sajàn ed Gigén. Ai telefoné e ai spieghé incòsa mitàndes int äi sâu man.

Al maresiäl l andé sóbbit con una gazèla e dû carabinieri a Castèl di Brètt, arivànd int al curtil con al slusnamânt inpiè e dmandànd ed Luigi Corsini, ch'l'èra susptè d avoir pèrt int una gròsa tróffa ed liber antíg (ai èra stè una supiè d un librer, ch'l avèva détt che ló e un sò amîg i i èren dänter fén al còl...).

Se i liber ufèrt al librer i fòssen stè tirè indrî e ricunsgnè al legèttum proprietèri, as psèva ancâura sperèr ed méttir incòsa a tèser. S'l avèss colabore, ló al i inprumitèva ed srèr tòtt e dû i ûc', fagànd fènta d an avoir sintó gnént.

La Sufi, véstt che al maresiäl al i avèva fât l uciàtt, l'avèva capé incòsa e con i luzlón ai ûc', la cunvinzé sò fiòl a dèrs da fèr par tirèrs fòra dai guâi: Gigén al ringraziè dimónndi al maresiäl es al parté cme una sajatta vèrs Bulâggna.

Al rèst a psî imazinèrvel...

Renzo Bovoli

Ermelindo e l'Ermelinda

La famajja ed mî nòn matèren, Žvanén Masòt, l'èra ed Burzanèla, una fraziàn ed Camugnàn, só só vèrs Ca

stión. Žvanén l'èra un umarén èlt un mèter e un sòld, con dû gran bafión; al s'arvisèva al rà Vitòri quall di trî, (ciamè al "rà siablatta" parché una sièbla l'èra pió èlta che ló). Al nòn al tgnèva drî a dâu vâc pr al lât e al furmâi, a un ninén da infât ala sô stasân, a un maciân ed castagnaid (la farénna ed castâgn, armistiè con qualla ed furmânt la dèva al "pan di puvrètt"), e a un fazulatt ed tèra (pió craida che tèra) che, sumnè a furmânt, al dèva una spîga qué e ónna zâ par d là. Dal 1907 al tòls mujèr, e l'ân dâpp mî nòna Eméggia la sbruzé una pinèna, la Marî, mî mèder. Purtròp però l'Eméggia la muré ed *settìemia* sóbbit dâpp al pèrt. Siché Žvanén al téns zarchèr una bèglia, e al la caté int un paisén lé atais: Trasèra. Acsé mî mèder, la Marî ed Masòt, ed Burzanèla, la pasé i prémm ân dla só vétta int la famajja di Mariòt, a Trasèra. E anc dâpp l'avanzé dimónndi amîga d ónna dâl fiòli di Mariòt, l'Ermelínnda, ch'l'avèva la sô etè. Apanna la psèva l'andèva in só a zughèr sîg. In st mânter, al nòn Žvanén al s'èra spusè ètri dâu vòlt, es l'avèva ardótt èter sèt fiû (avív capé l'umarén!?). Ala Mariulénna, ch'l'èra la pió granda, a dâgg'-tragg' ân, ai tuché d'andèr a Bulâggna a šgubèr cme šlavacénna int al ristorânt "*Il Pappagallo*" in piâza dla Marcanzî. Mo l'avanzé sänper amîga dl'Ermelínnda.

Quand mé ai èra un cínno, dâu o trai vòlt a l'ân mî fradèl Marién, ch'l'avèva la màchina, una 600, al purtèva la famajja a catèr i "Ermelínndi". Defâti, in stal mânter, l'Ermelínnda di Mariòt la s'èra maridè con Ermelínndo di Mariòt (sé, pròpi acsé: a rēgola in chi paisén pr i nómm e i cugnómm an i èra brîsa tant da dlîzer...), i avèven ardótt un magàtt ed trî fiû, bèle spusè e trasferé a Prato, in duv ai èra al lavurîr.

La cà di Ermelínndi l'èra fòra dal pajais, in vatta a una culénna, e pr arivèri bisugnèva andèr só pr una ràta - mo gî bän réppida! - péinna ed bûs e d sasón, in manîra che bän e spass avèven da saltèr zâ dala màchina e spénnzèr. Quand arivèven só, sti dû bón cristiàn i èren bèle in vatta a l'óss ed cà a sbarlurcèr chi arivèva, ló col capèl e al silè, lî col grinbèl e al sô bèl pipóll. A n psî brîsa imazinèruv la só

zòja quand i s'vdèven: bès e abrazadânni da striflèr! Andèven däntr int la cusénna, con al sô bèl fuglèr sänpr inpiè, la stû, la spaltûra, la cardânza. Ai èra un parfómm mésst ed laggna, pan còt int al fâuren, furmâi stasunè, salómm: una maravajja! A l'ò anc int al nès ai dé d'incû. Pò, in st mânter ch'as ciacarèva, in quant ch'a t al dégg, lâur i avèven bèle aparçè la tèvla con al bän d'Idío: pan, furmâi, salómm, brazadèla, zucarût muntanèr e cunpagnî brésscla.

A un zèrt pònt, in st mânter che lâur i seguitèvn a ciacarèr mé, zétt zétt, a šguilèva fòra. Pr un cínno carsó in zänter a Bulâggna in mèz al cà, cla canpâgna la parèva un paradîs. A curèva in zà e in là cme un matarlócc: incôsa l'èra una nuvitè, un mistèri da studièr e da dscrüver: i furmighèr e äl procesiàn däl furmîg; äl lumèg con la sô góssa che, a tuchèri äli antänn, äli artirèven e pò äli se srèven däntr int la só casuplénna; i nîd di limalén, che però me a n tuchèva brîsa. Quand l'èra stasân a m'arapèva só pr i zrîs es a fèva däl spanzè ed cäl zrisénni cénni e brósschi ch'äl m'parèven bunéssimi. La zia Ermelínnda la m'avèva anc insgnè d'arcgnósser i zîs salvâdg madûr, i èren una delézzia! Pòc sätta ala cà ai é un mašagnân piât; da lé as vadd tótta la vâl: am'parèva d'èser al padrân dal mând. Mî mèder la m'cuntèva che, da ragazòli, anca lî e l'Ermelínnda äli andèven lé a zughèr e che na quelca vòlta l'Ermelínnda batänd äli man la švarsleva:

- *O gvà! Ai é e trèno!*
Quand a fò grand, ògni tant a turnèva a catèri, con di amîg e con la mî anbrâusa, e la sèna l'èra sänper qualla: lâur dû in vatta al óss, ló col capèl e al silè, lî col grinbèl e al sô bèl pipóll. E quand lî, stricänd i ûc' la m'arcgnusèva, la šbatèva äli man con zòja genuénna e con un surisân la gèva:

- *O gvà! Clàvdio!*

Claudio Veronesi

L'Ermelínnda Ermelínndo

Dialatt e magnâza

Zarcänd paròl e frès che al nòster dialatt l'è ciucè dal mând dla magnâza, a Bulâggna pió inpurtant che mâi, as càta tant quî arcurdè sâul dai vic' e ch'a vrèv pruvèr ed dèri un pò d'usèggin par mòd ch'i n'vâghen brîsa dal tótt al gabariòt. Pr esänpi, avív presänt al pèn di turtlón da vizéggia, quall con l'arcòta e al prasòl? Mî nòna Argia la l'ciamèva *La Puénna*, anc quassta una paròla ch'la vén dal latén *Popina* (*vivanda grossolana*). I cínno pò, quand i psèven, i la magnèven anc da mrandda strummandi in vatta dal zóccher.

Ai é una frès che da un pèz la n'sént pió: *I camarón coli arméss*. Mo che ròba èla? L'èra un schèrz pr cunfännder l'espresian "Macarón cogli archèst" (*maccheroni conditi con frattaglie di pollo*). Però a n'vói brîsa - e a n'pòs gnanc - fèr un inventèri totèl, mo sâul pzighèr in zà e in là par rinfurzèr la vâinna dla memòria.

Tulân mò al rîs. As adruvèva di mòd ed dîr cunpâgna "Rîs nustràn" (*nostrano*), "Rîs cinais" (*cinese o precoce*), "Risân" (*risone*), "Risénna" (*riso infranto*), "Rîs lóng" (*troppo cotto*), "Rîs in cagnón" (*alla lombarda*). Ecco socuanti frès: Al rîs al strécca (*è astringente*), Al rîs l'ingâulfa (si deglutisce con difficoltà), In st mânter ch'as cûs al rîs (*intanto, nel frattempo*). Bisâggna anc dîr che i bulgnîs i n'én mâi stè di gran apasiunè dal rîs; fòrsi i al dimâsstren äli frès "Avair magnè dal rîs" (*essere senza energia*) e "Al rîs ai pizón!" (*più adatto per i piccioni*).

A propòsit ed quî scunparé, a s'arcurdän anc däl Mistuchén (*schiazzatine di farina di castagne e acqua, cotte dalla Mistuchinèra su piastra riscaldata*); d'ed qué ai véns la frès "Parair una mistuchénna" (*di oggetto imperfetto o malriuscito*). Una vòlta ai èra pò anc la Mistòca, fâta con la farénna zâla e còta int al fâuren, e parfén la Mistucânna (*ragazza grassoccia e pacioccona*).

Mo guardän bän a frés e nómm ed magnâza, adruvè par dîr di èter quî. V'arcurdèv? "Zarchèr di bistichén" (*cercare avventure amorose da parte di un maschio*), "Ciapèr in strén" (*avere astio con qualcuno*), "Magnèr dla susèzza ed cànva" (*mangiare salsiccia di canapa, cioè di grossa corda, cioè*

Sbraghirànd int la frûta sacca, a catàn “La nûs con la prèlla, o col garói”, che blazza! L’èra una minàzia ch’a fèven nuèter cínno quand a zughèven int i curtíl o int la strè: as mustrèva al póggn asrè, con la pónta dla lāngua as inmujevà la nusatta dal did ed mèz e sóbbit dāpp al se sfarghèva int la sòla dla schèrpa, tant da fèrel dvintèr malnàtt ed pāllver o d giarablén; pò as mustrèva al aversèri al póggn cunzè in sta manîra, còmm s’al fòss dvintè un’èrma pió putānta.

Pò avān āl sturièl cunpāgna qualla dal cliānt d un’ustariāza che int la scudèla dla mnèstra ed fasû al cāta al dû d cāpp, al reclāma con l òst e stó al fā: “Bān, par dû góbbi csa vlêvet catèr, la pólla?” (*per pochi soldi volevi forse trovare asso, due e tre?*). Quanti frès ch’āl véinen dala magnāza; par fôrza, a sān a Bulāggna! Par catèren bān de pió ed quall ch’a pòs fèr mé, bsugnarèv avair e lèzer pulíd i liber preziûs dal gran Mnarén (*Alberto Menarini*). Mo par finîr ste articulén, a vói arcurdèr una filastròca détta da tótt in tānp ed guèra, quand la ròba da magnèr l’èra raziunè e ai èra la téssera coi bulén. Vittla què: “*Quand Vitòri l èra rà / s pséva bavvr un bān cafà. / Quand i al fénn inperadāur / as sintèva sàul l udāur. / Quand i tòlsen l’Albanî / al cafà pò al scapè vî. / E s’ai srà n’ètra vitòria... / an i srà gnanc la cicòria!*”.

Manc mèl che adès la n é pió acsè, la magnāza la i é par tótt e la s pòl anc catèr a di prèzi unèst. Cum gîv? Che al Antugnān, ala *Caritas* e ala *Cucina Popolare* ed Murgantén ai é sānper una cò ed zānt ch’i n an brîsa i bajûc par magnèr? Māi dóbbi? Am pèr inpusébbil, a vói andèr a vādder...

La Taraghégna

Franco Varini, 1926 - 2019

Chèro Franco,

I é stè un unāur avair cgnusó la tô amizèzzia e avair avó al privilèg’ d ascoltèr dala tô vāus i chès dla tô vétta da partigiàn e da deportè int i lâgher tudèss.

Anc adès, quand a i pāns, a fāg fadîga a imazinèr quall ch’al pòl avair pruvè un ragāz ed darsèt-dsdòt ân, ch’al vivèva la sò zóventó, pòvra ma dignitàusa, int i Mirasûl e che in pûc dé al s é catè sfrunblè int l infèren d un canp ed starmènni, con

l’incunbānza d insfilzèr i mûrt int al fāuren crematòri.

Dāpp un ân al turnè a cà, con indòs un pastràn militèr americàn, mègher cme una braggla, al pónt che sò fradèl al fè fadîga a arcnòssrel. Diversamānt da di èter deportè, ch’i s én tgnó dānter l urāur ch’i an cgnusó, Franco l à vló lasèr un saggn dla sò tragèdia int āl pāgin di sù liber: “*Concincina (Quei ragazzi del ’43)*” e “*Un numero, un uomo*”. Mo Franco, āltr a èser un scritāur ed valāur l é stè anc un poèta ed rāza: “*I sogni spezzati*”, “*Era un giorno di luglio*”, “*Ordilà-Marzopè*” e “*Ipotesi*” pr āl poèsì e “*Il lampione di Zito*”, “*Adolescenza*” e “*Il latitante*” stra i rumānz.

Fausto

Franco Varini, partigiàn ex deportè

Al cāurs ed bulgnais

Ai 3 d utābber, giovedì, ai prinzèppia al Cāurs ed Bulgnais e naturalmānt al profesāur al srà al nòster Bertén d Sèra.

Sānper naturalmānt, āl leziān āl srān tgnó int i lochèl dla nòstra asociaziān (via dei Terraioli 9), drî al Navèlli, avсэн al Pānt dla Biānnda. Dāpp a ògni leziān ai srà l intervānt d ón o pió parsunāg’ lighè al dialàtt bulgnais e po’, prèmma dla fèn dla serèta, par chi vòl (*e con modica spesa*) ai srà un piāt ed tajadèl, o d strichètt o mnèstra ed fasû o... insāmm: un bān magnèr lighè ala nòstra tradiziān.

S’a vlí savairen de pió, dè un’ucè ala pāgina nómmer zènc, in dōvv ai catè tótti āli istruziān pr iscrîrúv.

S’a vlí dscārrer in bulgnais, inparèr

a scrîvrel e a lèzrel in manîra curèta, quassta l’é l’ucasiān bōna. E ala fèn dal cāurs ai srà un bèl diplòma!

La siānza di nûster vîc’

Leānder (*Nerium Oleander*) – oleandro, pianta da giardino, detta anche ammazza l’asino, perché le sue foglie sono **velenose**. Le foglie disseccate, ridotte in polvere e unite a una certa dose di grasso servono ai semplicisti per fare un unguento contro la rogna. La stessa polvere è stranutoria.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell’uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pānt dla Biānnda

Nómmer 165 dal 2019

Diretāur iresponsābil e limusnîr:

Fausto Carpan

Dségg n uriginèl:

Lupāmbbol (Wolfango) +

Umberto Sgarzi +

Matitāza (Giorgio Serra)

Coretāur di sbāli: **Bertén d Sèra**

Strulgón eletrònìc: **Āmos d Lèli**

Matéo d Niròz – Silvān d Cavalérina

Abunamént par pòsta: almānc 20 € al ān.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto@pontedellabionda.org

Tótt i scrètt in dōvv an i é brîsa indichè l autāur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimānt par cāl paròl ch’āli én difèzzili da capîr l é quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnais i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

Associazione Culturale "Il Ponte della Bionda"

presentano l'unico e autentico

Corso di Dialetto Bolognese:
**Al Càurs ed
Bulgnais 2019**

Il corso sarà articolato in
6 incontri, il giovedì alle 20.30
3, 10, 17, 24 e 31 ottobre,
7 novembre

presso la sede della
**Associazione Culturale
"Il Ponte della Bionda"**

Bologna, Via dei Terraioli
(<http://www.pontedellabionda.org/dove-siamo/>)

Gli incontri saranno condotti da **Roberto Serra**, *Al Profesàur*, che ci accompagnerà alla scoperta della lingua e delle parole del *bulgnais*. Ogni sera tanti ospiti trasmetteranno *l'amàur dal bulgnais*: con *la Bidèla* **Roberta Nanni** e gli amici della *Bâla dal Bulgnais*, gusteremo cultura in bolognese con le canzoni e la voce di **Fausto Carpani**, il fine dialetto di **Gigén Lìvra**, i Burattini di **Riccardo Pazzaglia**, il virtuosismo del **Gruppo Emiliano** e dei **BandAchab**, la poesia e le rime di **Ezio Scagliarini**, il pianoforte di **Alessandro Ventura**, il Balanzone **Ghino Collina**, le poesie di **Adriana Pallotti**, la glottologia di **Daniele Vitali**

E dopo ogni lezione, scenderemo nell'*Ustarì dal Pânt* che ci ospiterà in balotta
... sffilànd quèl e sturaciànd dâi butèlli - affettando qualcosa e stappando bottiglie!

**Divertirci, nel riscoprire la nostra lingua e le nostre tradizioni,
è la caratteristica di questa originale iniziativa!**

Info e iscrizioni: tel. 338.2225408 (lun-ven, h. 18-20) - mail: bertein@gmail.com

Contributo per l'intero corso fino ai 25 anni totali € 70 - dai 26 anni
in su € 90.

Al termine del corso, sarà consegnato ad ogni partecipante
l'attestato finale di frequenza.

La partecipazione ai dopo-corso goderecci è facoltativa: sarà
comunicato di volta in volta il contributo richiesto.

Do you speak English?
Ói!
Mo a dscàrr in bulgnais!

Al Càurs ed Bulgnais, organizzato dal Club Il Diapason per la prima volta nel 2002 presso il Teatro Alermanni